

“KÜRESELLEŞME SÖYLEMİNİN YERİNİ ULUSAL EKONOMİ ALDI”

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Ankara Şubesi 10 Nisan 2007 tarihinde aramızdan ayrılan EMO Ankara Şubesi 6. ve 7. dönemlerde Yönetim Kurulu üyesi olarak görev yapan Halil Eker anısına “Mühendisler ve Ekonomik Kriz” konulu panel düzenledi. Panelde açılış sunumu yapan Prof. Dr. Korkut Boratav, “Merkezi ekonomiler bu son krizle birlikte küreselleşme söylemini bir yana attılar, serbest piyasa söylemini unuttular, şimdilerde ulusal ekonomi ön plana çıktı. Emperyalizmin metropolünde ezberler bozuldu ama bizim gibi ülkelerde hala o ezberler tutturulmaya çalışılıyor” diye konuştu.

EMO Konferans Salonu’nda 10 Nisan 2009 tarihinde gerçekleştirilen panelin açılış konuşmalarını Ankara Emek ve Meslek Örgütleri Platformu Dönem Sözcülüğü görevini de üstlenen EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş ve Halil Eker’in eşi Gülcan Eker gerçekleştirdi. Açılış konuşmalarında Halil Eker’in vefatının EMO çalışmalarında ve aile yaşantısında yarattığı boşluk ve Eker’e duyulan özlem dile getirildi. Açılış konuşmalarının ardından Halil Eker’in fotoğraflarından oluşan sunum katılımcılara duygu dolu anlar yaşattı.

Prof. Dr. Korkut Boratav yaşanan ekonomik krizin 1994 ve 2001 krizinden temel farkının krizin ülke dışında başlaması olduğunu kaydetti. Krizi daha iyi anlayabilmek için dünya ekonomisinin durumunun anlaşılması gerektiğini ifade eden Boratav, şöyle devam etti:

“Kabaca diyebiliriz ki 1970 sonlarında ekonomik model neo-liberal sisteme geçti. Thatcher ve Rea-

gan’ın iktidar geldiği dönemlerdi. Bu ekonomik modele göre faizler abartılarak dış borcu yüksek olan çevre ekonomiler krize sürüklenmişlerdir. Bu ekonomik çevrimler yaklaşık her 10 yılda tekrar eder ve en son çevre ekonomilerin inişe geçmesi 1998’e denk gelir. Bu modelde merkez ekonomiler inişe geçmez sadece çevre ekonomiler batır. 1998 Asya krizinde de böyle olmuştur, sermaye geri çekilmiş, yatırım yapan sıcak para çıkışa yönelmiştir. Bu kriz Doğu Asya’dan Rusya’ya oradan Latin Amerika’ya oradan da bize gelerek çevre ekonomilerde bir gezi yapmış ve 2001’de sona ermiştir.”

Türkiye’nin 1997-2007 yılları arasındaki büyüme hızının yıllık yüzde 3.6 olduğunu bildiren Boratav, “Deyim yerindeyse bu ‘zavallı’ bir büyüme hızıdır” dedi. AB’ye üyelik süreci ve büyümekte olan bir ülke söylemlerine karşın büyüme hızının düşük kaldığına dikkat çeken Boratav, şöyle devam etti:

“Bugün gelinen noktada ekonomi büyüme hareketleri sermaye büyüme hareketlerine bağlı durumdadır. AKP 2002 Kasım’ında iktidara geldiğinde aslında küçülme başlamıştı. Küçülme 2001’de başlamıştı. AKP döneminde sürekli bir yabancı para girişi olduğu için büyüme canlı tutulabilmişti; özellikle 2006’ya kadar. 2005’te 40, 2006’ta 57 ve 2007’de 54 milyar dolar net yabancı sermaye girişi olmuştu. Gelen para ekonomiyi genişletiyordu ancak IMF de diyordu ki ‘Para politikasını, faiz politikasını sıkı tut’. Yabancı sermaye girişine teslim olur, yerli sermayeyi dışarıdan borçlanmaya yönlendirirsen ekonomiyi krize sürüklersin.”

Dünya ekonomisindeki kırılganlığın AKP Hükümeti tarafından anlaşılmadığını dile getiren Boratav, “Oysa dünya ekonomisi çok kırılganlaşıyordu, çünkü ABD ekonomisinin iştahı doymak bilmiyordu. 2007 yılında ABD 800 milyar dolar dışarıdan para emiyordu, cari işlem açığı veriyordu” dedi. ABD’nin süper emperyalist konumunun tanıdığı ayrıcalıklar ile dış dünyanın kaynaklarını kendisine çekebildiğini ifade eden Boratav, şöyle konuştu:

“Dış dünya ABD’yi besliyordu ama bu böyle devam edemezdi. Bu şişkinlik böyle devam edemezdi ve bir patlama ön görülüyordu. Temenni edilen yumuşak bir iniş olmasıydı, balonun orta yerinden patlamasındansa ağızından hava kaçırarak inmesiydi. Ama kriz Amerika’nın içinden patlak verdi. Türkiye için ‘çok akıllı’ siyasetçiler bunu öngöremedi ama IMF de bu

işe uyanamadı. Sonuçta hazırdan yiyorsanız ya bankadaki paranızı tüketiyorsunuzdur ya da başkalarına borçlanıyorsunuzdur.”

“Dünyada Ezber Bozuldu”

Dünya ekonomisi krize girerken dünya ülkelerinin de durumu iki farklı yaklaşımla karşıladığı kaydeden Boratav, “Bir yaklaşıma göre eğer Amerika’nın açığı varsa tüm diğerleri dış fazla vermeliydi. Bazı ülkeler büyüme hızlarını aşağı çekerek dış fazla yarattılar, küçülerek dış açıklarını fazlaya çevirdiler” dedi. Çin ve Hindistan gibi bazı ülkelerin de dış fazla verirken, büyüme hızını da yüksek tutabildiğini kaydeden Boratav, “Böylece ABD’nin olağanüstü dış açıklarına uyum sağladılar ki bu iki yaklaşım da onlara krizde avantaj getirdi” dedi. Dış borcu yüksek olan bazı yeni Avrupa Birliği ülkelerinin de IMF ile stand-by anlaşması yaptığını hatırlatan Boratav, bu süreci “Bunların hepsi de talep daraltıcı ekonomik anlaşmalardı. IMF’nin dış borcu daha da arttırmamak için böyle bir önermesi oldu. Bizim gibi ülkelere ‘Talebi daralt, para politikasını kıs ki bize borcunu ödeyebilesin’ dendi” ifadeleri ile özetledi.

Son dönemde “acaba IMF katı neoliberal politikaları uygulamakta bazı gevşeklikler mi olacak” sorusunun akıllara geldiğini kaydeden Boratav, şöyle devam etti:

“Merkezi ekonomiler bu son krizle birlikte küreselleşme söylemini bir yana attılar, serbest piyasa söylemini unuttular, şimdilerde ulusal ekonomi ön plana çıktı. Emperyalizmin metropolünde ezberler bozuldu ama bizim gibi ülkelerde hala o ezberler tutturulmaya çalışılıyor.”

“Kriz Sosyal Patlamaya Neden Olabilir”

Prof. Dr. Korkut Boratav’ın açılış sunumunun ardından başlayan paneli Bilgisayar Mühendisi Halil Ağın yönetirken, Doç. Dr. Ahmet Öncü, TMMOB Hukuk Müşaviri Nurten Çağlar Yakış ve EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş konuşmacı olarak yer aldı.

Panelin ilk konuşmacısı Doç. Dr. Ahmet Öncü, krizle birlikte artan işsizlik oranlarına dikkat çekti. Kentleşme ve göz sorununa dikkat çeken Öncü, “OECD ülkeleri arasında en hızlı kentsel büyümeyi yaşayan ekonomilerden biri bizim ekonomimiz. Bunun anlamı kırsaldan göç devam ediyor ve işsizlik bunun çok çok üstüne çıkacak demektir. Önümüzdeki dönemde çalışan nüfusun yüzde 25-40 oranında işsiz kalacağı yönünde öngörüler var ve maalesef bu işsiz nüfusun çoğunluğu yine gençler olacak” diyerek konuşmasını sürdürdü.

Krizden çıkışta belirgin olan iki yaklaşım olduğunu ifade eden Öncü şöyle konuştu:

“Bunlardan biri emek cephesinin yaklaşımı diğeri de sermayenin yaklaşımı, ama bu durumda görünen o ki sermaye cephesini kurtarmaya yönelik tedbirler, yardımlar ve uygulamalar emek cephesini daha da baskı altına almaya yönelik olacak.”

Almanya, İngiltere, Fransa ve belki de ABD’de önümüzdeki aylarda sosyal patlamaların yaşanabileceğine işaret eden Öncü “Bu yaz çok sıcak geçebilir, belki de G20 Zirvesi sırasında sokaklarda yaşananlar bunun öncü işaretleridir” diye konuştu.

Öncü’nün ardından konuşan Ramazan Pektaş ise “kriz yok, bankalar batmadı, kriz bizi teğet geçer, psikolojik kriz” söylemlerinin ancak başka bir dünyada yaşayanlar tarafından dile getirilebileceğini kaydederek, şöyle konuştu:

“Krizin faturasının bedelinin ödetilmeye çalışıldığı gerçek mağdurların seslerine kulak verildiğinde ise bir kez daha anlıyoruz ki bizi bu duruma sürükleyen bu sığ politikalarla sürüklendiğimiz yerden çıkmamız mümkün değil. Kendi çözümlerimizi, mücadele hattımızı yaratmamız gerekiyor. Belki de yeni mücadele biçimleri keşfetmemiz gerekiyor. Krizin faturasını ödemeyeceğiz dediğimizde ‘peki ama nasıl?’ diyenlere nasıl olduğunu kavratılabilmemiz gerekiyor.”

TMMOB Hukuk Danışmanı Avukat Nurten Çağlar Yakış, çalışma yaşamında uygulamaya konulan yeni yasal düzenlemeler ile çalışanların hak kayıplarının arttığına işaret ederek, hak kaybı sorunlarının kriz dönemlerinde daha yakıcı bir şekilde karşımıza çıktığını kaydetti. Krizin etkilerinin genç kuşak tarafından daha fazla hissedileceğini kaydeden Yakış, bunun çözümün örgütlü mücadele vermekten geçtiğini vurguladı. ◀

